1a

FESTIVAL DE·TEATRO DE·LAS·NACIONES CHILE·1993

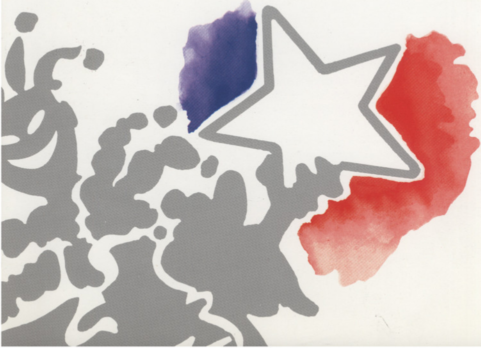

1b

FESTIVAL
DE·TEATRO
DE·LAS·NACIONES
CHILE·1993

2a

FESTIVAL DE

El Anfitrión

La idea del oro que se reproducía por doquier, debió haber relucido mucho en la mente de los conquistadores, para hacerlos llegar a este confín del mundo superando peligros, leyendas y desfiladeros bastante más intrincados que nuestra moderna carretera austral.

Pero la historia no admite misterios sin revelar y es así que este Chile aparece de una buena vez desafiando todo tipo de teorías cartográficas, tímido y exuberante en riquezas naturales y humanas, defendidas sin concesiones hasta por el mismísimo Alonso de Ercilla en su célebre "La Araucana".

Así con el tiempo y la evolución del hombre, sus reflujos constantes, con las revoluciones, contrarrevoluciones y seudo revoluciones, Galileo, el psicoanálisis y la teoría de los hoyos negros, entre otras, nuestro país entra al tercer milenio redimensionando su eterna condición de aislamiento, ahora no tanto geográfica como cultural, agudizada por una larga puesta en escena de un solo acto.

Por esta situación, el Festival de Teatro de las Naciones es una gran oportunidad para que Chile se reencuentre con la universalidad de su quehacer teatral y con los circuitos culturales del mundo. También nos brinda la posibilidad de minimizar la gran centralización que padecemos, en bien de un acercamiento entre la capital y las provincias. De esta forma, la propuesta chilena de la XV edición del festival incluye una nueva modalidad que hace extensiva la programación de obras y actividades anexas al evento, a seis ciudades entre la I y XII regiones.

En los últimos años el teatro chileno ha estado ligado con importantes cambios sociales, sin renunciar por ello a sus propias exigencias estéticas y formales. Su tarea en estos momentos es contribuir a la consolidación del proceso

democrático, reincorporando el papel del arte y la cultura como un elemento crucial en el desarrollo de su pueblo y de sus relaciones con el mundo.

Así lo ha entendido el Gobierno de Chile, la propia Presidencia de la

República, diversos ministerios, embajadas y reparticiones públicas, como también empresas privadas, institutos bi-nacionales de cultura y organizaciones no gubernamentales que han demostrado su interés en suscribirse y apoyar las innumerables actividades que se están programando para este gran evento.

El Festival de Teatro de las Naciones se realizará, entre el 23 de abril y el 3 de mayo, dentro del marco de la designación de Chile como Capital de la Cultura de Iberoamérica 1993, acontecimiento que congregará a diversas disciplinas de todo nuestro arte y de nuestra cultura.

"El Artista ayuda a dar un rostro, una personalidad a los países".

(Entrevista a Héctor Noguera, presidente del XV Festival de Teatro de las Naciones, 1993).

¿Cuáles son los deseos de la Comisión con respecto a este Festival?

Que sea un Gran Festival.

"Gran" en el sentido de que tengan acceso a él las más variadas capas sociales, desde el acontecimiento callejero, con toda una iconografía que envuelva a la ciudad, conformando una atmósfera teatral que traspase todos los planos: el profesional, el técnico, hasta el transeúnte común y corriente. En fin, que a todo el mundo le toque algo.

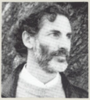

La estructura del Festival contempla numerosas instancias: eventos, talleres, charlas, intercambio de opiniones entre grupos chilenos y los grupos invitados hacia una reflexión sobre el teatro del fin de siglo.

¿Cuáles fueron las consideraciones que se hicieron para ofrecer a Chile como sede?

A grandes rasgos son las siguientes: respaldar el afianzamiento del proceso democrático que estamos viviendo, reintegrar a Chile al circuito cultural del mundo y contactar al gran teatro con los sectores marginales, es decir, a la gente que poco o nada va al teatro. También por supuesto -y ya está dicho- incentivar la relación de teatristas chilenos con los extranjeros invitados.

¿Y el apoyo?

Ha habido una gran sensibilidad del gobierno para entender en su real dimensión la importancia de este evento.

Es imprescindible que los gobiernos entiendan que el artista ayuda a dar un rostro, una personalidad a los países, a las ciudades. Valparaíso es un ejemplo. Valparaíso tiene un atractivo afuera del país precisamente por toda la poesía y literatura que se ha generado en torno a ella y que le ha terminado por configurar una imagen... El arte ayuda a dar una imagen auténtica y atractiva de un país, de un lugar.

¿Y cómo ven esta empresa los empresarios?

Esperamos que otros estamentos, aparte del gobierno, como la industria, el comercio, las empresas, entiendan que el concepto moderno de progreso no involucra solamente la cultura técnica y científica sino también la cultura artística.

Además el arte dramático también vende...

¿Como así?

El arte dramático se está convirtiendo en una fuente de la cual se nutren variadas disciplinas: los políticos, los locutores, los vendedores, los publicistas, etc., todos ellos utilizan categorías dramáticas de expresión. En este mundo de comunicaciones, la gente necesita más del teatro que de otras artes. No basta sólo la idea, sino también saber cómo demostrarla.

¿Quedará algo después del festival?

No queremos que este evento sea algo que venga y pase. Está la iniciativa de que se reactiven salas de teatro en todo el país, de tal manera que nuestras compañías teatrales puedan viajar y representar sus obras sin restricciones. También se trata de descubrir nuevos espacios teatrales, no necesariamente salas. De hecho, el Ministerio de Vivienda tiene proyectos en este sentido. Pensamos que también va a quedar una disposición favorable del público con respecto al teatro, estimulando la posibilidad de nuevos y más frecuentes encuentros de esta naturaleza.

Además, con esta presencia global, el festival -pues va a realizarse en varias ciudades y niveles- va a producir una reactivación y mayor sensibilización del público y también de la gente de teatro, porque van a estar en contacto con otras formas teatrales.

Si hoy en día las comunidades de base, poblaciones, villas tienen sus grupos de teatro esperamos que con el festival se motiven aún más. Por esto creo que el teatro en Chile todavía tiene su repercusión y sus incondicionales seguidores.

Porque el teatro no puede estar limitado sólo a una sala ni a tener como público a ciertos sectores de la sociedad, hemos concebido este XV Festival de Teatro de las Naciones, como un gran espacio donde todos los chilenos podamos realizar el sueño de reencontrarnos con la cultura y, por supuesto, con El Gran Teatro del Mundo.

Hacemos un llamado al teatro chileno y a sus diversas expresiones a sumarse a este enorme desafío cultural y saludamos a todos los artistas y grupos invitados que nos visitarán en el otoño de 1993, a partir del 23 de abril, fecha significativa que conmemora el nacimiento de una de las figuras imprescindibles en la historia del teatro universal: William Shakespeare.

La función debe continuar.

Javier Luis Egaña B.
DIRECTOR GENERAL

Cuando un país acuerda organizar y auspiciar un Festival de Teatro de las Naciones, ese país emprende una tarea del mayor compromiso internacional. Particularmente en estos tiempos recientes con tantos cambios políticos y geográficos, los festivales de teatro pueden jugar un rol muy importante. El festival reúne a artistas de todo el planeta y los introduce a nuevos públicos. El festival convoca las culturas del resto del mundo y las coloca en interrelación.

Más importante aún para la misión de un Festival de Teatro de las Naciones es demostrar una vez más que los artistas hacen claridad sobre un lenguaje de humanidad y la necesidad de entendimiento y paz.

Martha W. Coigney
PRESIDENTA
Instituto Internacional del Teatro (I.T.I.)

Abril, 1992

3a

JUNTA DIRECTIVA
Presidente:
Sr. Enrique Correa R.
Ministro Secretario General de Gobierno
Secretario:
Sr. Javier Luis Egaña B.
Director General del Festival
Integrantes:
Sr. Gabriel Valdés S.
Presidente del Senado
Sr. José Antonio Viera-Gallo Q.
Presidente Cámara de Diputados
Sr. Enrique Silva C.
Ministro de RR.EE.
Sr. Ricardo Lagos E.
Ministro de Educación
Sr. Alberto Etchegaray A.
Ministro de Vivienda y Urbanismo
Sr. Sergio Molina S.
Ministro de Planificación y Desarrollo
Sr. Héctor Noguera I.
Presidente del XV Festival de Teatro de las Naciones
Sra. Ana María Palma Y.
Agregada Cultural de Chile ante ONU
Sra. Nelly Garzón
Representante I.T.I. Internacional
Sra. María de la Luz Hurtado M.
Representante I.T.I. Nacional
Sr. Eugenio Yunis A.
Director SERNATUR
Sra. María E. Duvauchelle C.
Representante SIDARTE
Sr. Claudio Di Girólamo C.
Representante CELCIT
Sra. Paz Yrarrázaval D.
Representante Teatro U.C.
Sr. Sergio Aguirre O.
Representante Teatro U. de Chile
Sr. Bernardo Trumper R.
Representante CET
Sra. Ana Rosa Romo R.
Presidenta APES

CONSEJO ARTISTICO
Presidente:
Héctor Noguera I.
Secretario:
Mauricio Pesutic P.

Sergio Aguirre G.
Alfredo Castro G.
Mauricio Celedón B.
Claudio Di Girólamo C.
María Elena Duvauchelle C.
Ramón Griffero S.
M. de la Luz Hurtado M.
Gustavo Meza W.
Ana María Palma Y.
Andrés Pérez A.
Nissim Sharim P.
Bernardo Trumper R.
Jaime Vadell
Tomás Vidiella B.
Paz Yrarrázaval D.
Juan Carlos Zagall R.

COMITE OPERATIVO
Javier Luis Egaña B.
Director General
Ximena Casarejos E.
Productora General
Claudio Di Girólamo C.
Asesor General
María de la Luz Hurtado M.
Coordinadora de Eventos Especiales
Amelia Huerta B.
Coordinadora de Operaciones
José M. Sahli I.
Coordinador de Producción Teatral
Eduardo Bustos
Coordinador de Comunicaciones
Gonzalo Aguirre O.
Secretario Administrativo

Miguel Patricio Aylwin O.
Asesor Jurídico

El Gran teatro del Mundo

El Vigésimo Cuarto Congreso Mundial del Instituto Internacional del Teatro (I.T.I), celebrado en mayo de 1991 en Estambul, apoyó por unanimidad la moción de realizar en abril de 1993 un Festival de Teatro de las Naciones en Chile, atendiendo al prometedor momento político-cultural que vive nuestro país y al atractivo enfoque que ha decidido dar a este evento, uno de los más prestigiosos y relevantes en el género de las artes teatrales.

Esta elección implica para nuestro país un desafío de grandes dimensiones y al mismo tiempo una valiosa oportunidad para que las diversas manifestaciones del teatro universal y chileno se interrelacionen en experiencias y actividades concretas. También para agradecer al mundo del arte y de la intelectualidad, no sólo esta designación, sino también el interés y el sentido solidario que ha demostrado, en todo momento, para con nuestro pueblo y su cultura.

Por ésto, queremos hacer del GRAN TEATRO DEL MUNDO un acontecimiento público, cúmulos de magia y juegos que rebasen las murallas, que abran los espacios, un homenaje a la Creación y a los hombres, a la Naturaleza, a las pequeñas cosas y al Arte que las hace grandes.

4

33 AA 030 P01 06.01.93 15:08

ÉDITIONS MARIO BOIS

BMB

19, rue de Rocroy, 75010 Paris
téléphone : (1) 42 82 10 46
fax : (1) 42 82 10 19
r.c. Paris 73 A 2968
siret 731 029 682 00010

PARIS le 5 janvier 1993

Χυζή

FAX

Carlos MASSARDO
TEATRO MUNICIPAL SAN ANTONIO
CHILE

COPY to Mr. Theodorakis

Canto general.

I thank you for your Fax décember 18 .
We have first to establish a contract .
Could you please be kind enough to supply us with the following information :

1) Where will the performance take place : in the open air(how many sea[ts]
in a hall (which size)

2) Who is responsable for :
signing the contract with us .
paying the hire fees

3) Which are the titles you require : there are 13 different parts in the Canto . For each one , there is a complete orchestral material .
Please give us the title of the piece you will perform .

Looking forward to hearing from you soon .

With best greetings for the New Year .

Very sincerely .

Mario BOIS

TRANSMISSION REPORT

06.01.93 09:41
NO. TEL : 33
NOM ID. : AA

RECEPTEUR: 56 2 6337214

PAGES ENVOYEES: 01

DUREE: 00:40

33 AA 030 P02 06.01.93 15:09

DIC.18 92 12:15 56 2 6337214 TEATRO MUNICIPAL CHILE FAX 56-2-6337214 18.12.92 16:20 P. 1

EDITIONS MARIO BOIS
19, Rue de Rocroy
75010 PARIS

COPY to Mr. Theodorakis

Santiago, Diciembre 18 de 1992.-

Mr.
Mario Bois
Fax: 42821019
PARIS - FRANCE

To prepare Pablo Neruda's "CANTO GENERAL", music by maestro Mills Theodorakis. I'll be most grateful that you forward us urgently, the general score of the work to Teatro Municipal San Antonio 149, Casilla 18, Santiago - Chile.

Best greetings,

Carlos Mejia

CARLOS MEJIA MASSARDO
DIRECTOR
ADMINISTRADOR TEATRO MUNICIPAL
COORDINATING PRESENTATION
PABLO NERUDA'S CANTO GENERAL

MIKIS THEODORAKIS

TO: EDITIONS MARIO BOIS
Att. of: Mrs. Liliane SEGURA

Athens, 7.1.93

Dear Mrs Segura,

Thank you for your fax of 5.1.93 about Chile.
I´d like to inform you about everything we know for "CANTO GENERAL" performances in Chile, because we see, that there is a great delay:

1.- As far as we know till now, the work will be performed on the 23rd and 26th of April 1993. Therefor the whole material must be there at the end of January or latest the first days of February.

2.- The performances will be devoted to Pablo Neruda´s memory (recently they brought him and burried him in Chile). The first concert -as they told us- will be "free", which means without tickets. For the second concert they will sell tickets, trying to cover the costs of the two performances.

Mr. Theodorakis won´t take any fee, because of the character of the performances and the other artists (one conductor and two singers) will take less than the half of their usual fee.

3.- Mr. Theodorakis is going to perform **11** parts of the work (everything **except "Lautaro" and "Sandino"**).

4.- As far as we know, responsible for the contracts is
Mr. **HECTOR NOGUERA**
President of Centro Chileno del Instituto Internacional de Teatro y del Festival de Teatro de las Naciones
I.T.I. Chile 1993
LORETO Str. No 20 SANTIAGO - CHILE
tel. 73 54 131 Fax 73 54 157

PLEASE, contact him as soon as possible, because if they have not the whole material latest on the first days of February, they won´t be ready in time and

PLEASE, let us know, because it is very important.

Thank you very much

With our best regards,

E Παρμενίδου

Rena Parmenidou

7

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΑΝΤΙΑΓΟ

Σαντιάγο, 15 Ιανουαρίου 1993

Προς: Κύριον Μίκη Θεοδωράκη
Επιφάνους 1
117 42 Αθήνα

Αξιότιμε κύριε Θεοδωράκη,

Σας ευχαριστώ γιά την καλωσύνη που είχατε να μου επιβεβαιώσετε γραπτώς τη συμμετοχή σας στο Φεστιβάλ των Εθνών 1993, το οποίο θα φιλοξενηθεί στη Χιλή.

Η είδηση της ελεύσεώς σας έχει προκαλέσει μεγάλο ενδιαφέρον και έναν γενικώτερο ενθουσιασμό εδώ, καθ΄ όσον οι Χιλιανοί σας τιμούν ιδιαίτερα ως καλλιτέχνη, αλλά και ειλικρινή φίλο της χώρας τους.

Επωφελούμαι της μεταβάσεως του συνεργάτου μου κ. Δημητριάδη στην Αθήνα γιά να σας στείλω τα δύο αυτά λόγια και να θίξω με την ευκαρία αυτή τα ακόλουθα θέματα:

α) Δεξίωση προς τιμή σας: Εφ΄ όσον, ως έχει κατ΄ αρχήν προγραμματισθεί, πρόκειται να αφιχθείτε στις 18 Απριλίου 1993, η συζυγός μου και εγώ προτιθέμεθα να δώσουμε στις 20.4.93 δεξίωση προς τιμήν σας στη Πρεσβεία, στην οποία θα κληθούν παράγοντες του δημοσίου βίου της χώρας και κυρίως πολιτικές και πνευματικές προσωπικότητες. Είναι αυτονόητο ότι πολύ θα χαρώ να έχω τις τυχόν επιθυμίες σας σχετικά με συγκεκριμένα πρόσωπα τα οποία θα θέλατε να προσκληθούν.

β) Συνέντευξη Τύπου: Στο ξενοδοχείο SHERATON, όπου πρόκειται να καταλύσετε, η Πρεσβεία έχει προβλέψει να δώσετε σε ημερομηνία που θα επιλέξετε ευρεία συνέντευξη Τύπου. Από της πλευράς μου θα σας πρότεινα ως ενδεδειγμένη ημέρα την 19 Απριλίου, δηλαδή τρείς μέρες πριν από την εμφάνισή σας στα εγκαίνια του Φεστιβάλ.

γ) Επαφές - συναντήσεις. Υποθέτω ότι θα θέλετε να έχετε ωρισμένες, υψηλού επιπέδου, συναντήσεις. Η Πρεσβεία θα μπορούσε να διερευνήσει τη δυνατότητα να γίνετε δεκτός από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. PATRICIO AYLWIN. Σκόπιμο επίσης θα ήταν να συναντηθείτε με τον υπουργό Παιδείας κ. JORGE ARRATE (εξέχων στέλεχος του συγκυβερνώντος σοσιαλιστικού κόμματος), τον προκάτοχο του ανωτέρω κ. RICARDO LAGOS, ο οποίος είναι ο υποψήφιος του Σοσιαλιστικού Κόμματος γιά το αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας κατά τις εκλογές που θα διεξαχθούν στα τέλη του έτους. Στα πλαίσια αυτά θα συνιστούσα να συναντήσετε και τον κ. EDUARDO FREI, γιό του πρώην Προέδρου Δημοκρατίας, ο οποίος είναι αρχηγός του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος, - η κυριώτερη παράταξη του κυβερνητικού συνασπισμού - και υποψήφιος επίσης, με τις μεγαλύτερες πιθανότητες να εκλεγεί, γιά το αξίωμα του αρχηγού του κράτους.

Είναι προφανές ότι θα μας διευκολύνει ιδιαίτερα να έχωμε έγκαιρα τις σκέψεις σας στα παραπάνω θέματα.

Ευχόμαι ένα ευτυχισμένο και γόνιμο 1993,

Με φιλικούς χαιρετισμούς

Λύσανδρος Α. Μηλιαρέσης - Φωκάς
Πρέσβης

[illegible]

ÉDITIONS MARIO BOIS

BMB

19, rue de Rocroy, 75010 Paris
téléphone : (1) 42 82 10 46
fax : (1) 42 82 10 19
r.c. Paris 73 A 2968
siret 731 029 682 00010

PARIS le 2I janvier I993

Attn Rena PARMENIDOU

RE : CANTO GENERAL / CHILE

Dear Rena Parmenidou ,

This is just to inform you , we supplied Festival de Teatro de Las Naciones with the necessary chorus parts last November .

We are gathering the orchestral materials to be sent within a few days .

We took special care to provide the original version agreed by Mikis Theodorakis .

With best regards .

p/Mario BOIS

Ὁ Ἀστέρης θα ἐλέγξει, ἂν πράγματι εἶναι στη Χιλή τα ὑλικά χορωδίας. Για τα ὑλικά ὀρχήστρας, να περιμένουμε ὅπως λέει "σε λίγες μέρες", ἢ ὄχι ;

Η Ελλάδα της Χιλής

Κείμενο - Φωτογραφίες
ΦΩΤΗΣ ΑΠΕΡΓΗΣ

Ο Χίτσκοκ είχε πεί πως μέσα σ' ένα αεροπλάνο εν πτήσει μόνο δύο συναισθήματα μπορούν να υπάρξουν: πλήξη ή τρόμος. Κι ευτυχώς, οι πέντε δημοσιογράφοι που ταξιδέψαμε την περασμένη εβδομάδα στη Χιλή για να παρακολουθήσουμε την πανηγυρική πρώτη εκτέλεση του «Κάντο Χενεράλ» στη μισή πατρίδα του και το επίσημο τέλος του πολιτιστικού αποκλεισμού της χώρας εξ αιτίας της 16χρονης δικτατορίας της, δοκιμάσαμε μόνο το πρώτο.

Η «Αλιτάλια», βέβαια, έκανε ό,τι μπορούσε – τι το υψόμετρο, τι την ταχύτητα και τον χρόνο που απόμενε μας έδειχνε κάθε τόσο σε βίντεο πάνω από τα κεφάλια μας – αλλά 24 ώρες και 15 χιλιάδες χιλιόμετρα, το μακρύτερο ταξίδι που μπορείς να κάνεις από την Ελλάδα μετά από κείνο της Αυστραλίας, δεν καταπίνονται εύκολα κι ας μην έχει ο δρόμος λακκούβες.

Μέχρι που αφήνεις τα σύννεφα να σε σκεπάσουν κι αντικρίζεις τις Ανδεις– έναν ατέλειωτο ωκεανό χιονιού, που λες πως ξάφνου πάγωσε τη στιγμή της μεγαλύτερής του τρικυμίας πριν από χιλιάδες χρόνια και θα μείνει έτσι γι' άλλα τόσα. Εδώ έπεσε στη δεκαετία του '70 εκείνο το αεροπλάνο με την ποδοσφαιρική ομάδα, που, για να επιβιώσει, έφαγε τους σέντερ φορ της. Η ιστορία είχε ταράξει τότε τους Χιλιανούς κι ακόμα περισσότερο τούς σέντερ φορ, που ξαναζήσαν γι' άλλη μια φορά σε μια νέα αμερικάνικη ταινία, που σπάει ταμεία τώρα στο Σαντιάγο, πόσο μάλλον που για την πρεμιέρα της ήρθαν –χορτασμένοι τούτη τη φορά– και οι εναπομείναντες συμπαίκτες τους.

Αλλά οι Ανδεις έχουν πολύ πιο παλιές κι αιώνιες ιστορίες να διηγηθούν. Το ίδιο άλλωστε κι η έρημος, η πιό έρημη στον κόσμο, το ίδιο και οι πάγοι, το ίδιο και οι ακτές τού Ειρηνικού, τα στοιχεία δηλαδή της φύσης, που κλείνουν αντίστοιχα από Ανατολή, Βορρά, Νότο και Δύση αυτή τη μακρόστενη λωρίδα μακρινής γης, που λέγεται Χιλή.

Πολλές από αυτές τίς ιστορίες είναι φυλετικές, ινδιάνικες. Αλλες είναι πολιτικές, αριστερές και αγωνιστικές. Ομως, αν μιλάμε για το Σαντιάγο, οι πρώτες έχουν ενταφιαστεί με σεβασμό στο Μουσείο Προκολομβιανής Τέχνης με τα πολύχρωμα αγγεία και τις σκαλισμένες μάσκες ή έχουν αλλοιωμένα αναστηθεί σ' ένα καλά οργανωμένο φολκλόρ για το Μοναστηράκι τους. Οσο για τις δεύτερες...

Το Σαντιάγο των ουρανοξυστών (πάνω). Πλένοντας σε σκάφη, ζώντας σε παράγκες, έξω από το Σαντιάγο. Πολλοί άλλοι Χιλιανοί ζουν σε ακόμα χειρότερες συνθήκες (κάτω)

Το ανθρώπινο τρένο

Οι δεύτερες μοιάζουν εκ πρώτης όψεως νά 'χουν ξεχαστεί σ' αυτή την ευρωπαϊκή, ή μάλλον την πολυεθνική και πολυφυλετική πρωτεύουσα των τεσσεράμισυ εκατομμυρίων, που περηφανεύεται πως εδώ και μια δεκαετία οδηγεί σαν ατμομηχανή την ταχύτερα αναπτυσσόμενη χώρα της Λατινικής Αμερικής, η οποία, αν συνεχίσει έτσι, το 2000 θά 'ναι πια αναπτυγμένη. Το τελευταίο βαγόνι, όπου έχει στοιβαχτεί σε συνθήκες απόλυτης ένδειας το 20% του πληθυσμού της, δεν φαίνεται από μπροστά. Πόσο μάλλον από τους ψηλότερους ορόφους όλων αυτών των αστραφτερών ουρανοξυστών που αντικρίζεις μεσ' στην πόλη, να χάνονται σ' ένα νέφος τόσο σκοτεινό και απειλητικό, που μπροστά του το δικό μας μοιάζει αύρα του Αιγαίου. Ενα νέφος που, αντίθετα από το αθηναϊκό, αραιώνει το καλοκαίρι, δηλαδή από τον Νοέμβριο ώς τον Φεβρουάριο, μια και οι εποχές εκεί είναι ανάποδες.

Μη συμπεράνετε, ωστόσο, ότι το Σαντιάγο δεν έχει πράσινο. Σαν να μην έφταναν οι φουντωμένοι γύρω λόφοι, ανασαίνει όσο μπορεί χάρη σε μεγάλα, καλοκουρεμένα πάρκα, όπου φιλιώνται με πάθος ανενδοίαστα εκατοντάδες ζευγαράκια, εφήβων αλλά και μεγαλυτέρων, αφού το στεγαστικό παραμένει ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα της πόλης. Οχι μόνο για 'κείνους που ζούνε σε άθλιες παράγκες στα περίχωρα, αλλά και για τη μεσαία τάξη, που είναι επίσης εκτεταμένη κι ας σου δίνουν οι μεγάλες αντιθέσεις διαφορετική εντύπωση. Οι φοιτητές, ας πούμε, ντύνονται σαν τους δικούς μας. Δεν γράφουν, όμως, συνθήματα στους τοίχους, αν τουλάχιστον κρίνω από το πανεπιστήμιο, που είναι πλάι στο μεγαλύτερο ποτάμι της πόλης, που είναι πλέον κίτρινο και όχι κόκκινο, όπως τότε που ξέβραζε τα πτώματα των αγνοουμένων αντιστασιακών.

Η τελευταία λέξη δεν φαίνεται, άλλωστε, να έχει και πολύ νόημα στη σημερινή πολιτική ζωή της Χιλής. Οχι πως δεν υπάρχουν ακόμα μισοξεχασμένες ομάδες που κάνουν πράξεις διαμαρτυρίας ή γι' άλλους τρομοκρατίας. Αλλά, εδώ, έχει πολύ λιγότερο νόημα ακόμα και τ' όνομα Αλιέντε. Η αποτυχία του, έστω και αν ήταν βίαιη, φαίνεται να μετρά περισσότερο από το σοσιαλιστικό του όραμα. Και η εμπιστοσύνη του Πινοσέτ προς τα **«αγόρια του Σικάγου»** –νεαρούς Χιλιανούς τεχνοκράτες, που εκπαιδευμένοι στην Αμερική εφάρμοσαν στη χώρα τους το αναπτυξιακό οικονομικό μοντέλο που ακολουθείται μέχρι σήμερα, εμπλουτισμένο, επιτέλους και με κάποιαν κοινωνική πολιτική– δείχνει να υπολογίζεται περισσότερο από τη δικτατορική του αγριότητα.

EL MERCURIO
"Tratado de Libre Comercio Debe Incluir a Chile"
Polémica Causan Críticas Formuladas por Pdte. Aylwin

Η πρώτη σελίδα της «Ελ Μερκούριο», της μεγαλύτερης και σοβαρότερης εφημερίδας της Χιλής, την επομένη της παρουσίασης του «Κάντο Χενεράλ»

Ο ίδιος, που παραμένει στη θέση του αρχηγού στρατού χάρη στο Σύνταγμα που προνόησε να φτιάξει, έλειπε τις μέρες εκείνες, επίσημος καλεσμένος –τι ειρωνεία– της κομμουνιστικής Κίνας. Αλλ' αν ήταν στο Σαντιάγο, κανείς δεν θα τον εμπόδιζε να πάει στην πρώτη, επίσημη συναυλία του Μίκη Θεοδωράκη και να καθήσει πλάι στον ανεκτικό πρόεδρο της Δημοκρατίας Ελγουιν. Από την άλλη, βέβαια, κανείς δεν θα εμπόδιζε εκείνο τον νεαρό που φώναξε στο τέλος υπέρ του Κομμουνιστικού Κόμματος της Χιλής, να φωνάξει ακόμα δυνατότερα επευφημούμενος από τους συντρόφους του.

Βίβα Ελλάδα

Η συγκινητική θέρμη με την οποία ο κόσμος δέχθηκε τον Θεοδωράκη και το «Κάντο Χενεράλ» στην πρεμιέρα του Διεθνούς Φεστιβάλ Θεάτρου των Εθνών, θέρμη αντάξια της δικής μας μεταπολιτευτικής, δείχνει πως, αν όχι η αριστερή προοπτική, πάντως η αριστερή μνήμη δεν έχει τελικά εξατμιστεί. Μέρος, ωστόσο, αυτής της θέρμης, δεν ανήκει αποκλειστικά στον Μίκη και στο έργο του. Ανήκει στην ίδια την Ελλάδα, ή σωστότερα, σ' εκείνη την πλευρά της Ελλάδας για την οποία αξίζει να περηφανευόμαστε, που οι Χιλιανοί, όπως άλλωστε και άλλοι Λατινοαμερικανοί, γνωρίζουν και σέβονται καλύτερα από πολύ πιο κοντινούς μας. Είναι, ίσως, η ουμανιστική παιδεία τους, είνα οι κοινές μας ιστορίες κι αγωνίες, είναι όμως κι η συστηματική δουλειά προσωπικοτήτων, όπως οι δικοί μας **Δανάη Στρατηγοπούλου** και **Αλέξανδρος Ζορμπάς,** που έζησαν και δούλεψαν εκεί για χρόνια, κι ο δικός τους **Μιγκουέλ Καστίγιο Ντιντιέ,** που δεν είχε πάψει να μεταφράζει Σεφέρη και Ελύτη ακόμα και στην εξορία του στη Βενεζουέλα, και τώρα διευθύνει το Κέντρο Βυζαντινών Σπουδών του Σαντιάγο.

Τον συναντήσαμε σε μια εκδήλωση στην Εθνική Βιβλιοθήκη της πόλης, μια από τις πολλές που οργάνωσε η πρεσβεία μας εκεί γι' αυτόν τον μήνα. Αν κι έχουν μόλις ένα χρόνο στη Χιλή, ο πρέσβυς **Λύσανδρος Μηλιαρέσης– Φωκάς,** ο γραμματέας **Γιώργος Δημητριάδης** και οι λιγοστοί συνεργάτες τους έχουν πετύχει να προσελκύσουν το ενδιαφέρον, όχι μόνο των υπουργών, που πήγαν σε μια δεξίωση ή κάποια εγκαίνια, αλλά κι εκείνων των 16χρονων μαθητών που κάθονταν οκλαδόν κι αντέγραφαν αφοσιωμένοι τις γραμμές των εκμαγείων των αρχαιοελληνικών αγαλμάτων στην προσεγμένη έκθεση, που διαρκεί ακόμα στο Εθνικό Μουσείο Καλών Τεχνών.

Πού βρήκαν τα λεφτά; Ενα μέρος, από το Ελληνικό Δημόσιο. Το μεγαλύτερο, όμως, από ελληνικές και χιλιανές επιχειρήσεις, που δέχθηκαν να γίνουν χορηγοί. Και οι πρωτιές μας δεν σταματούν εδώ: Μετά από εισήγηση της πρεσβείας, ο ΕΟΤ κάλεσε Χιλιανούς επιχειρηματίες του τουρισμού και δημοσιογράφους αναλόγων εντύπων, ενώ τέσσερις προσωπικότητες της χώρας κάλεσε και το Ιδρυμα Πολιτισμού. Ενώ του χρόνου, θα προσπαθήσουν να διοργανώσουν ανταλλαγή εκθεμάτων του δικού μας αρχαιολογικού και του Μουσείου Προκολομβιανής Τέχνης.

Καλά, και η σύγχρονη χιλιανή τέχνη; Α, απαντούν μερικοί σαν να 'ναι αυτονόητο, κάμποσοι από τους καλύτερους καλλιτέχνες έφυγαν εξ αιτίας της δικτατορίας και αρκετοί δεν ξαναγύρισαν. Οσοι έμειναν, από την άλλη, δεν μπόρεσαν ελεύθερα να εκφραστούν. Μην ξεχνάτε, πως υπήρχε και στρατιωτικός νόμος. Τα κέντρα έκλειναν το ένα μετά το άλλο.

Και σήμερα; Σήμερα επαναδραστηριοποιούνται. Δεν τους απασχολεί το ίδιο η πολιτική, προτιμούν να προβληματίζονται με τη ζωή. Αλλά, παρ' ότι το ποσοστό των αναλφάβητων είναι ελάχιστο, ώστε θα μπορούσε να συμπεράνει κανείς, πως το κοινό είναι διαθέσιμο, έχουν ν' ανταγωνιστούν τα ιδιωτικά κανάλια και την αμερικανοποίησή τους. Μήπως αυτό σας θυμίζει τίποτα;

Φούγκα και παραλλαγή

Γράφει ο ΓΙΩΡΓΟΣ Β. ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΤΗΣ

Υπερασπίζοντας το αιωνόβιο

Μετά την αμφισβητούμενης αναγκαιότητας αλλά και ερμηνευτικής αξιοπιστίας παρουσίαση σε συναυλιακή μορφή της όπερας του Βέρντι «Ριγκολέτο», με την οποία εγκαινιάστηκαν οι γιορταστικές εκδηλώσεις για τα εκατόχρονα της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών, δύο σπουδαία και ογκώδη χορωδιακά έργα, με τα οποία οι εκδηλώσεις ολοκληρώθηκαν, έδωσαν την ευκαιρία στο κρατικό συμφωνικό συγκρότημα να υπερασπιστεί με ξεχωριστή αξιοπρέπεια το αιωνόβιό του.

Στη μνήμη εκείνων που παρακολουθούν τις δραστηριότητες της ορχήστρας, οι εκδηλώσεις αυτές θα καταγραφούν συνδυασμένες με ένα σημαντικό μουσικό γεγονός: την πρώτη ελληνική εκτέλεση της **Συμφωνίας αρ. 8 του Γκούσταβ Μάλερ.** Οι εγγενείς ερμηνευτικές δυσκολίες, οι οποίες παρατηρούνται σε κάθε συμφωνικό έργο του Μάλερ και κυρίως το ασυνήθιστα πολυάριθμο ανθρώπινο δυναμικό το οποίο απαιτεί η γραφή του συνθέτη - ονομάζεται και **«Συμφωνία των Χιλίων»** - δεν είχαν επιτρέψει τη μέχρι σήμερα ελληνική εκτέλεσή της. Το πού, σε ποιά αίθουσα, σε ποιό χώρο δηλαδή, αποτελούσε ένα εισέτι εμπόδιο.

Η πραγματοποίηση ενός τόσο φιλόδοξου σχεδίου επετεύχθη χάρη στην ύπαρξη του Μεγάρου Μουσικής, το οποίο προσέφερε την απαραίτητη αίθουσα και στην ευγενική συμπαράσταση του Βρετανικού Συμβουλίου, το οποίο προμήθευσε στην ΚΟΑ τα απαιτούμενα για την ερμηνεία του έργου χορωδιακά σύνολα, τα οποία ακόμη και στην πλέον λιτή, αριθμητικά, περίπτωση, κάθε άλλο παρά ευκαταφρόνητα είναι. Η σκηνή καθώς και τα πλαϊνά θεωρεία της Αίθουσας Φίλων της Μουσικής γέμισαν την ημέρα της συναυλίας (9.4.93), από χορωδούς και μουσικούς.

Τετρακόσιοι περίπου χορωδοί, περί τους εκατόν τριάντα μουσικούς και οκτώ σολίστ-τραγουδιστές συνεργάστηκαν για την ευπρόσωπη παρουσίαση του μεγαλειώδους έργου. Τον δύσκολο ρόλο του συντονιστή τους εκλήθη να παίξει ο Πολωνός αρχιμουσικός **Γιάτσεκ Κάσπτσικ.** Ο μαέστρος με δυναμισμό που απέβλεπε στην ουσία και όχι στην επίδειξη, κατόρθωσε να ελέγξει και να τιθασεύσει τους πολυάριθμους ερμηνευτές και να αποσπάσει από αυτούς μιάν αρκούντως εύηχη και εύρυθμη ερμηνεία.

Οι ισορροπίες τις οποίες επέβαλλε στους ήχους των φωνών και των μουσικών οργάνων πλησίαζαν τις επιθυμητές. Ενεργοποίησε επιτυχώς τα δημιουργικά χαρίσματα των ερμηνευτών, έτσι ώστε η μουσική ατμόσφαιρα που πλάστηκε να είναι έντονα χρωματισμένη με τα χαρακτηριστικά της ευλογίας του Μάλερ. Σημειακά η μελαγχολία συνθλιβόταν ίσως από τον ηχητικό όγκο, χωρίς ωστόσο αυτό να αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα στην αίσια έκβαση της μορφοπλαστικής προσπάθειας.

Επαρκέστατοι απεδείχθησαν οι οκτώ τραγουδιστές, με εντυπωσιακότερους την υψίφωνο **Κάρολ Νέμπλετ,** τη μεσόφωνο **Λίβια Μπούνταϊ-Μπάτκι** και τον τενόρο **Κρις Μέριτ.** Προβλημάτισε για το ορθόν της επιλογής του μόνον ο βαθύφωνος **Ιβάν Ούρμπας.**

Η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών σε παλαιότερη συναυλία στο Μέγαρο Μουσικής

Οι χορωδίες οι οποίες συμμετείχαν στο εγχείρημα - **η Συμφωνική Χορωδία του Λονδίνου** υπό τον **Στίβεν Ουέστροπ** και η **Χορωδία Αγοριών Σάουθεντ** υπό τον **Μάικλ Κραμπ** - πρωτοστάτησαν στη δικαίωση της μουσικής του Μάλερ και της προσπάθειας της ορχήστρας. Υποδειγματικά πειθαρχημένες, με ομοιογένεια ζηλευτή, απεδείχθησαν φωνητικά σύνολα άξια κάθε εμπιστοσύνης.

Δεν υστέρησε σε απόδοση η ορχήστρα, η οποία προσέφερε καλοοργανωμένο και σωστά επεξεργασμένο ήχο και παρ'όλο που δεν απέφυγε τα σφάλματα συγκίνησε με τη συνέπεια, τη διάθεση και τη θέληση των μουσικών της. Πιστοί στις προσταγές του μαέστρου και στις επιταγές της μουσικής εξετέλεσαν την αποστολή τους έχοντας απόλυτη συναίσθηση της ευθύνης. Δικαιούνται λοιπόν τον ειλικρινή έπαινο.

Οι συναυλίες για τα εκατόχρονα της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών

Οι γιορτές για τα εκατόχρονα της ορχήστρας ολοκληρώθηκαν με μια εξαιρετική και συναισθηματικά φορτισμένη ερμηνεία του **Ρέκβιεμ** του **Τζουζέπε Βέρντι** (14.4.93 Αίθουσα Φίλων της Μουσικής). Το συγκλονιστικό αυτό έργο του Ιταλού συνθέτη δεν είναι απλώς ένα Ρέκβιεμ. Είναι ένα μουσικό δράμα με ορατοριακές προεκτάσεις και προθέσεις δραματικής πλοκής, που καθιστούν πλέον ευδιάκριτο το δέος του δημιουργού μπροστά στο μυστήριο του θανάτου. Και σαν μουσικό δράμα το αντιμετώπισαν οι ερμηνευτές και ο μαέστρος οι οποίοι συνεργάστηκαν γιά την παρουσίασή του.

Την ερμηνεία του, η οποία απεδείχθη αντάξια του έργου, οργάνωσε και συντόνισε ο μόνιμος αρχιμουσικός της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών **Αλέξανδρος Συμεωνίδης.** Αν είχε από την αρχή σκεφτεί και αποφασίσει πιο ψύχραιμα - στερνή μου γνώση να σ'είχα πρώτα - και δεν είχε ορίσει τον εαυτό του μαέστρο και των τριών εορταστικών συναυλιών - από τις οποίες μόνον την τελευταία κατόρθωσε να διευθύνει - θα είχε αποφύγει και την ταλαιπωρία και κάποια δυσμενή σχόλια.

Τέσσερεις θαυμάσιοι σολίστ-τραγουδιστές συμμετείχαν στην ερμηνεία του: η υψίφωνος **Ιλόνα Τόκοντι,** η οποία χάρισε και όλη την ευαισθησία της φωνής της στο συγκλονιστικό «Λίμπερα με» του τέλους, η μεσόφωνος **Λίντα Φίνι,** η οποία εντυπωσίασε με την πλούσια, ζεστή και γεμάτη εκφραστική δύναμη φωνή της, ο τενόρος **Κρις Μέριτ** με φωνή αρχοντική, λιτή και ευγενική και ο βαθύφωνος **Ιβάν Ούρμπας,** ο οποίος παρ'όλο που αντικατέστησε τον Φερούτσιο Φουρλανέτο, υπήρξε αυτή τη φορά, εν αντιθέσει προς την ερμηνεία του στον Μάλερ, απολύτως εναρμονισμένος και συνεπής προς το πνεύμα και τις ανάγκες του έργου.

Άψογα προετοιμασμένη από τον Στίβεν Ουέστροπ, η **Συμφωνική Χορωδία του Λονδίνου** συνέβαλε αποφασιστικά στην ευτυχισμένη ολοκλήρωση της προσπάθειας. Στο «Σάνκτους» η απόδοσή της ήταν πραγματικά μεγαλειώδης, υποβλητική, ανυπέρβλητη.

Η ερμηνεία της ορχήστρας ανεδείχθη σε μια άξια μνήμης μουσική πράξη. Με την προσεγμένη και συγκρατημένη καθοδήγηση του Αλέξανδρου Συμεωνίδη, οι μουσικοί έπλασαν ήχους εξαιρετικά πλούσιους σε ηχοχρώματα, σε δραματική ένταση, σε τρυφερότητα, ήχους συναρπαστικούς στις ομοφωνίες τους. Τα πνευστά ήχησαν με σιγουριά και άνεση, τα έγχορδα συγκίνησαν με τη θέρμη της ανάσας τους, εξασφαλίζοντας αξεπέραστη ομορφιά και γλυκύτητα στην κατανυκτική κατάληξη.

ΠΡΕΛΟΥΔΙΟ

Με τα κρηπίδια της εποχής και της μοναδικότητας, η επιλογή των δύο από τα τρία έργα με τα οποία γιορτάστηκαν τα εκατόχρονα της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών, μπορεί να θεωρηθεί σωστή. Η όπερα «Ριγκολέτο» του Βέρντι όμως - και σε συναυλιακή μάλιστα μορφή - ούτε στην παράδοση της ορχήστρας αρμόζει, ούτε στον επετειακό χαρακτήρα των εκδηλώσεων. Επί πλέον στέρησε την ευκαιρία μιας συναυλιακής προβολής σε κάποια ελληνικά έργα. Και η παντελής απουσία ελληνικών έργων από τις εκδηλώσεις αυτές είναι ασφαλώς ασυγχώρητη.

Κλωντ Ντεμπισύ: «Πελλέας και Μελισσάνθη». Αμφισβητήθηκε και χλευάστηκε στην πρώτη της ανασαιμιά, πριν 91 χρόνια, η όπερα του Γάλλου συνθέτη. Κι όμως αυτοί οι λεπτοεπεξεργασμένοι μουσικοί στοχασμοί του, έμελλε να φωτίσουν τις καινούργιες τροχιές όχι μόνο της όπερας μα και ολόκληρης της τέχνης των ήχων. Οι ανταύγειες των φωνών σμίγουν ερωτικά με τους ανάλαφρους κυματισμούς των ήχων των οργάνων, υποδεικνύοντας το μέλλον της μουσικής του 20ού αιώνα. Ο Πιέρ Μπουλέζ κατέχει τα ιδιώματα τούτης της μουσικής και έτσι την απολαμβάνει ποιητικά, συντονίζοντας τη Χορωδία και την Ορχήστρα της Βασιλικής Οπερας Κόβεντ Γκάρντεν και μια ομάδα εξαίρετων τραγουδιστών. Τρεις δίσκοι μεταλλικοί σε μειωμένη τιμή.

ΤΟΤΕ

28 Απριλίου 1973: Με αρχιμουσικό τον Μάριους Κόνσταντ, πρωτοερμηνεύεται, στο Λονδίνο, η «Συμφωνική Σουίτα αρ. 1» του Νίκου Σκαλκώτα.

29 Απριλίου 1951: Το Λονδίνο υποδέχεται την πρώτη ερμηνεία της Πρώτης Συμφωνίας του Γιάννη Χρήστου. Συντονιστής των ήχων ο Αλεκ Σέρμαν.

30 Απριλίου 1902: Πρώτη παράσταση της όπερας του Κλωντ Ντεμπισύ «Πελλέας και Μελισσάνθη». Στο Παρίσι.

1 Μαΐου 1786: Η όπερα του Μότσαρτ «Οι Γάμοι του Φίγκαρο» αρχίζει στη Βιέννη τη σκηνική της σταδιοδρομία.

2 Μαΐου 1936: Ο Σεργκέι Προκόφιεφ διευθύνει στη Μόσχα την πρώτη παρουσίαση του έργου του «Ο Πέτρος και ο Λύκος».

4 Μαΐου 1795: Στο Λονδίνο διευθύνει ο Γιόζεφ Χάιντν την πρώτη ερμηνεία της Εκατοστής τετάρτης - και τελευταίας - Συμφωνίας του.

ΤΩΡΑ

4 Μαΐου 1993: Δημιουργική προσέγγιση του γερμανικού ρομαντισμού των Σούμαν και Μπραμς με τη βοήθεια όχι μόνον της μουσικής αλλά και του λόγου. Από την πιανίστρια Μίνα Ζάννα, στην Αίθουσα Τελετών της Παντείου, στις 8:00 μ. μ.

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΑΝΤΙΑΓΟ

Σαντιάγο, 24 Μαΐου 1993

Προς: Κυρία Ρένα Παρμενίδου
FAX: 00.301.9236325

Αγαπητή Ρένα,

Σε συνέχεια του από 20 τρέχοντος FAX μας σε πληροφορώ ότι ήδη μας περιήλθαν τρείς βιντεοκασέτες που περιέχουν μαγνητοσκοπημένη την πρώτη συναυλία του CANTO GENERAL και θα σε παρακαλούσα κατά συνέπεια να μας γνωρίσεις ποιόν τρόπο αποστολής επιθυμεί ο κ. Θεοδωράκης, δεδομένου ότι δεν προβλέπεται να αποσταλεί από την Πρεσβεία μας διπλωματικό ταχυδρομείο εντός του προσεχούς δεκαπενθημέρου.

Με θερμούς χαιρετισμούς

Γεώργιος Δημητριάδης

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ 12

ΠΡΟΣ τον κ. Γεώργιο Δημητριάδη
Ελληνική Πρεσβεία
Σαντιάγο Χιλής

Αθήνα, 24.5.93

Αγαπητέ Γιώργο,

Πήραμε το FAX σου και σ΄ευχαριστούμε πολύ για όλη την προσπάθεια.

Σχετικά με τον τρόπο αποστολής ρώτησα τον κ. Θεοδωράκη που έχοντας πολύ πικρή πείρα από το κοινό ταχυδρομείο πιστεύει ότι είναι προτιμότερο να περιμένουμε να σταλούν οι κασσέτες με τον διπλωματικό σάκκο παρά να το διακινδυνεύσουμε τώρα με άλλο τρόπο.

Επομένως σε παρακαλούμε πολύ να κάνεις ακόμα ένα κόπο, να τις φυλάξεις σ΄ένα ασφαλές μέρος και όταν στείλετε τον διπλωματικό σάκκο να τις βάλεις μέσα κι αυτές στο όνομά του.

Ελπίζω να μήν περνάει από έλεγχο με ακτίνες, γιατί όπως ίσως σου έχω διηγηθεί, στείλαμε κάποτε βιντεοκασσέτες στη Σουηδία και έφτασαν ασπρόμαυρες...

Τέλος άν μπορείς στείλε μας κι ένα FAX ακόμα, όταν φύγει από κεί ο διπλωματικός σάκκος, για να ξέρουμε.

Και πάλι σ΄ευχαριστούμε πολύ. Πολλούς χαιρετισμούς απ΄ όλους μας σε όλους εκεί.

Φιλικά,

Ρένα